

POSTANOWIENIE

16 kwietnia 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 16 kwietnia 2026 r. w Warszawie
w sprawie ze skargi M. O. i J. O. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku
z 11 czerwca 2024 r., XVI Ca 502/23.
wydanego w sprawie z powództwa M. O i J.O.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,

1. odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania;
2. zasądza od każdego z powodów na rzecz pozwanego po 300 (trzysta) złotych tytułem kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia odpisu postanowienia powodom do dnia zapłaty.

M.L.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą powodów M. i J. O. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku z 11 czerwca 2024 r.,

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Orzeczenie niezgodne z prawem, to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i nie podlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej. Niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi zatem mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, tylko bowiem w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2018 r., sygn. akt II CNP 21/17, postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2022 r., I CNP 8/22).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że wyrokiem niezgodnym z prawem - w rozumieniu art. 424¹ § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 417¹ § 2 k.c. - jest orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (zob. orzeczenia SN z: 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, z. 1, poz. 17; 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, z. 2, poz. 35; 3 czerwca 2009 r., IV CNP 18/09, 5 września 2008 r., I CNP 27/08, 20 stycznia 2011 r., I BP 4/10). Tę wykładnię wskazanej normy zawartej w przytoczonym przepisie podzielił Trybunał Konstytucyjny, orzekając w wyroku z 27 września 2012 roku, (SK 4/11, OTK ZU nr A 2012/8/97), że art. 424¹ § 1 k.p.c. rozumiany w ten sposób, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji przysługuje tylko wtedy, kiedy niezgodność ta jest oczywista, rażąca i przybiera postać kwalifikowaną, jest zgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Bezprawność judykacyjną, o której mowa w art. 424¹ § 1 k.p.c., rozumie się zatem w sposób autonomiczny, węższy od tradycyjnie rozumianej bezprawności w dziedzinie odpowiedzialności cywilnej, z uwzględnieniem specyfiki sądowego stosowania prawa, istoty władzy sądowniczej i niezawisłości sędziowskiej (zob. wyroki SN z: 17 maja 2006 r., I CNP 14/06; 28 marca 2007 r., II CNP 124/06; 14 kwietnia 2008 r., II BP 62/07; 25 marca 2009 r., V CNP 93/08; 3 czerwca 2009 r., IV CNP 116/08; 20 stycznia 2011 r., I BP 4/10). Wiąże się to z założeniem, iż treść orzeczenia zależy również od wyników

wykładni, które mogą być różne, w zależności od jej przedmiotu i przyjętych metod interpretacji norm prawnych przez sąd orzekający. W związku z tym, może istnieć wiele możliwych interpretacji, a sam fakt wykładni z natury rzeczy cechuje subiektywizm (por. orzeczenia SN z: 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, z. 2, poz. 35; 13 maja 2009 r., IV CNP 122/08).

Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania, jeżeli jest ona oczywiście bezzasadna (art. 424⁹ k.p.c.). Oceny bezzasadności skargi należy dokonywać w powiązaniu z przedstawioną wyżej i utrwaloną w orzecznictwie wykładnią pojęcia „niezgodności prawomocnego wyroku z prawem”. Bezzasadność skargi jest oczywista, jeśli z jej treści bez głębszej analizy i jurydycznych dociekań wynika, że nie może być uwzględniona (zob. postanowienia SN z 6 lutego 2009 r., I BP 20/08; 26 sierpnia 2008 r., III BP 3/08; z 20 czerwca 2007 r., II CNP 74/07; z 22 czerwca 2007 r., V CNP 81/07).

Oczywista bezzasadność skargi zachodzi, gdy przywołane przez skarżącego podstawy skargi już przy pierwszej ocenie prowadzą do konstatacji, że nie ma możliwości ich uwzględnienia, ponieważ nie miały miejsca, albo nie mogły mieć wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia. Ocena tego, czy skarga jest oczywiście bezzasadna, zawiera w sobie element antycypowania stanowiska sądu, który orzekałby co do istoty sprawy z powództwa skarżącego przeciwko Skarbowi Państwa o wynagrodzenie szkody wyrządzonej wydaniem prawomocnego orzeczenia (zob. postanowienia SN z: 23 kwietnia 2015 r., V CNP 57/14; 20 maja 2022 r., I CNP 12/22).

W niniejszej sprawie w uzasadnieniu skargi skarżący nie przedstawili argumentacji służącej wykazaniu istnienia niezgodności z prawem (bezprawności) w sensie wyżej opisanym. Wywód prawny skarżących powinien zawierać argumenty przekonujące o tym, że zaskarżone orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć (dyskrecjonalności) albo że zostało wydane w wyniku błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 maja 2022 r., I CNP 12/22).

W podstawach skargi powodowie wskazali natomiast, że wydanym orzeczeniem Sąd drugiej instancji naruszył art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 23 marca

2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami (dalej - „u.k.h.”) przez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że zapłacona prowizja nie jest uzależniona od czasu trwania umowy kredytu hipotecznego i powodom nie należy się zwrot części prowizji proporcjonalnie do okresu, o jaki umowa kredytowa uległa skróceniu, podczas gdy koszt powyższej prowizji wchodzi w zakres „całkowitego kosztu kredytu”, o którym mowa w art. 4 pkt 5 u.k.h. i jest związana z czasem trwania umowy kredytu, zaś jej jednorazowy charakter nie ma wpływu na tą ocenę;

Jednocześnie w ocenie skarżących Sąd Okręgowy dokonał błędnej wykładni art. 25 ust. 1 w zw. z art. 14 ust. 1 i 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniającej dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010, polegającą na przyjęciu, że kredytodawca nie ma obowiązku udzielać konsumentowi przed zawarciem umowy zindywidualizowanych informacji dotyczących podziału kosztów obciążających konsumenta w zależności od ich powtarzalności lub braku powtarzalności w umowie lub przy użyciu arkusza ESIS i uznaniu, iż w sytuacji, gdy pozwany nie wywiązał się z powyższego obowiązku, tj. nie dostarczył niezbędnych informacji (zarówno w umowie, czy też poprzez arkusz ESIS) umożliwiających sądowi sprawdzenie, czy dane opłaty nie stanowią wynagrodzenia kredytodawcy za czasowe korzystanie z kapitału będącego przedmiotem umowy kredytu hipotecznego ani wynagrodzenia za usługę, która w chwili przedterminowej spłaty nie była wykonana w całości, to możliwym jest przyjęcie, że prowizja może nie być zależna od okresu obowiązywania umowy kredytowej, bowiem należy wziąć pod uwagę całokształt konstrukcji danej prowizji w umowie, podczas gdy w związku z niewywiązaniem się pozwanego z obowiązku informacyjnego wynikającego z dyrektywy 2014/17 i w celu zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów Sąd powinien był stwierdzić, że chodzi o koszty związane z okresem obowiązywania przedmiotowej umowy, a w konsekwencji przez niezastosowanie art. 25 ust. 1 dyrektywy 2014/17 i uznanie, że powodom nie przysługuje proporcjonalny zwrot części prowizji w związku z przedterminową spłatą kredytu hipotecznego.

Należy przypomnieć, że TSUE przyjmuje, że wynikające z art. 39 ust. 1 u.k.h. uprawnienie do obniżenia całkowitego kosztu kredytu hipotecznego w razie spłaty całości kredytu hipotecznego przed terminem określonym w umowie nie ma na celu postawienia konsumenta w sytuacji, w jakiej znajdowałby się, gdyby umowa o kredyt została zawarta na krótszy okres, ma ono natomiast na celu dostosowanie tej umowy do okoliczności przedterminowej spłaty. Nie może zatem obejmować kosztów, które – niezależnie od okresu obowiązywania umowy – są ponoszone przez konsumenta na rzecz kredytodawcy albo osoby trzeciej z tytułu świadczeń, które w momencie przedterminowej spłaty były już w całości spełnione (wyrok TSUE z 9 lutego 2023 r., C-555/21, pkt 30-31).

Ponadto sąd krajowy musi szczegółowo zweryfikować dany koszt i ocenić, czy koszty wskazane w umowie jako niezależne od okresu obowiązywania umowy, obiektywnie nie stanowią wynagrodzenia kredytodawcy za czasowe korzystanie z kapitału stanowiącego przedmiot tej umowy lub za świadczenia na rzecz konsumenta, które w chwili przedterminowej spłaty nie zostały jeszcze spełnione (wyrok TSUE z 9 lutego 2023 r., C-555/21, pkt 37-38). Decydująca jest więc obiektywna ocena charakteru ustalonej w danej umowie kredytu hipotecznego prowizji banku, ukierunkowana na ustalenie, czy jej wysokość jest powiązana z okresem obowiązywania umowy, a zwłaszcza czy stanowi wynagrodzenie kredytodawcy za czasowe korzystanie z kapitału lub za świadczenia na rzecz konsumenta, które – ze względu na wcześniejszą spłatę kredytu – nie zostały spełnione.

Jednocześnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, że mając na względzie różnorodność zastrzeganych w umowach prowizji należy mieć na uwadze, że w konkretnej umowie prowizja może pełnić różną funkcję. Dla oceny jej charakteru nie ma decydującego znaczenia określenie jej w umowie lub arkuszu ESIS jako niezwiązanej z okresem obowiązywania umowy lub powiązanie z konkretną czynnością banku. Konieczna jest natomiast wszechstronna analiza konstrukcji danej prowizji, w tym zwłaszcza sposobu określenia jej wysokości, chwili i sposobu płatności oraz związku z określonymi świadczeniami banku (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 31 maja 2023 r., III CZP 144/22).

W ramach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy ustalił zaś, że w zawartej przez strony umowie wskazano, że jednym ze składników całkowitego kosztu kredytu jest „prowizja z tytułu udzielenia kredytu w wysokości 10056,00 zł” (art. 3.08 ust. 4.1.1 umowy), która to prowizja w dniu uruchomienia kredytu potrącana jest bez odrębnej dyspozycji kredytobiorcy z konta do obsługi kredytu (art. 3.08 ust. 2 umowy).

Z przedłożonych przez powodów fragmentów dokumentu pt. „Podstawowe opłaty i prowizje pobierane przez Bank S.A. za czynności bankowe dla klientów indywidualnych” (k. 34) wynika m.in., że:

- opłaty z tytułu świadczenia usług płatniczych na podstawie umowy ramowej pobierane okresowo, są należne Bank S.A. jedynie za okres obowiązywania umowy ramowej i podlegają: a) proporcjonalnemu zwrotowi - dla opłat pobieranych z góry, b) poporcjowanemu naliczeniu - dla opłat pobieranych z dołu,
- prowizja za udostępnienie usługi „K.” - wynosi maks. 3% za rok udostępnienia Usługi (obliczane od kwoty kredytu/pożyczki pozostałego/ej do spłaty). Wysokość prowizji uzależniona jest od okresu udostępnienia usługi „K.” oraz poziomu Maksymalnego Limitu WIBOR 3M,
- prowizja za udzielenie kredytu (od kwoty kredytu/pożyczki, z wyłączeniem części tej kwoty przeznaczonej na opłacenie prowizji za udzielenie kredytu/pożyczki - w przypadku kredytowania prowizji) - kredyt mieszkaniowy, pożyczka hipoteczna - wynosi maks. 3%.

Sąd drugiej instancji, stosując powszechnie akceptowalne reguły wykładni, mógł zatem uznać, że w przypadku prowizji za udzielenie kredytu mieszkaniowego brak było podstaw do przyjęcia, że wysokość prowizji jest obiektywnie zależna od okresu obowiązywania umowy. Również z treści postanowień umowy nie wynika, aby wysokość prowizji była obiektywnie zależna od okresu obowiązywania umowy, gdyż była uiszczana jednorazowo w całości w chwili uruchomienia kredytu, zaś jej wysokość była uzależniona wyłącznie od wysokości udzielonego kredytu.

Przyjąć zatem należy, że dokonana przez Sąd Okręgowy ocena roszczenia powodów stanowiła wynik rozumowania mieszczącego się w granicach dopuszczalnej interpretacji przepisów prawa materialnego.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 424⁹ k.p.c. orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 k.p.c.

M.L.

[a.ł]

Krzysztof Wesółowski